

Gori navedeni napis se glasi: „Vosego sacrum“, in brez dvombe Vosegus ni druga, kakor indička Vassugh. Saj še je v slovenskem jeziku ostala indička beseda „vož“, poljski „vęż“, kar kačo pomeni. Ni sicer povsod poznana, ali s pridavkom slepi vož, slepovož, die Blindschlange, jo pozna vsakdo. Čerkoš je težko z latinskimi pismenkami izraziti, zato bo se gotovo brati moglo Vožego. Besede Vosegus kakor lastno ime nisem še dozdal na rimskih kamnih nikjer našel; al besedo Sossius ³⁾ večkrat, kar na indičko Sessen opominja.

Pa bo kdo morebiti vprašal: jeli se najde v sverno-slovenskem basnoslovju častje kačje? Ne enkrat, temoč pogosto! V spominkih jutrebožjih (*Monum. Intreboc. pag. 77.*) se govori od nekega boga Potrimba, ktere ga vsi slavenski basnoslovci za Radegosta imajo, samo, da je to prime dobil, ker za potrebe ljudi skerbil. Že Nemec Ekhard je ime „Potrimba“ izpeljal iz „potreba“ ⁴⁾.

Da je indički Višnu od svoje perve mladosti do nar višje starosti za potrebe terpečega človečanstva skerbil, uči nas indičko bogoslovje. Ravno tako njemu prišči Radegost. Visokoučeni Creuzer (*Symbolik I.*) reče, da je kača znamenje zraka, kateri svet obdaja in kateri je za rast vsega, kar človeku za živčje služi, neobhodno potrebin. Od boga „Potrimba“ piše tudi Guagnini ⁵⁾. Tudi Višnu plava v mlečnem morju na kači sedeč ⁶⁾, in Paull. (*pag. 203*) piše: „Serpentibus sacris lac in vase apponunt“. Narbut litvanski historik (*I. Taf. II. Fig. 7.*) navodi kačo s človečjo glavo in na glavi svetlo krono. Komu ne pridejo hitro na misel vse povesti od kronanih kač? Tako bi en rimski napis razložili, kateri jasno priča naše indičko pokolenje in starobilost v Noriku in Panonii.

(Konec sledi.)

Slovanski popotnik.

* V verstvi slovanskih časopisov v cesarstvu austrijskem (glej list 15. in 16.) sta še sledeča poljska: Wianki, časopis za ženstvo, izhaja v Lvovu, vreduje ga gospá Goczalkowska; s časopisom „Blawatki“ skupej velja za četert leta 2 fl. 30 kr., — in Blawatki, časnik za mladino; vrednica gospá Goczalkowska; izhaja vsak mesec po pol póle v Lvovu; po pošti za četert leta velja 1 fl.

Česki časniki so: 1) „Pražske noviny“ (vraden list), vrednik gosp. Jos. Šesták, izhajajo v Pragi vsaki dan po celi poli z oznanikom; poštna cena 12 fl. 2) „Slovenske noviny“ (vraden časnik za slovensko) izhajajo na Dunaji trikrat v tednu; vrednik jim je gosp. Daniel Lichard; poštna cena 6 fl. 3) „Moravski narodni list“, v Berni, vrednik gosp. L. Hausman; poštna cena 3 fl. 44 kr. 4) „Cyrill a Method“ (katolišk list za cerkev in šolo), v Banski Bistrici, vrednik gosp. M. Chrástek, poštna cena 4 fl. 30 kr. 5) „Hlas Jednoty katolícké“, v Berni, vrednik gosp. Fr. Poimmon, poštna cena 1 fl. 48 kr. 6) Katolícké noviny pro obecny lid, v Pešti, vrednik gosp. J. Palliarik, poštna cena 3 fl. 7) „Lumir“, lepoznavski list, v Pragi, vrednik gosp. J. B. Mikovec; poštna cena 5 fl. 40 kr. 8) „Živa“, naravoslovski časnik, v

Pragi, vrednika sta mu gosp. dr. Purkyně in Jan Krejčí, izhaja vsaki mesec na 2 polah, po pošti 3 fl. 24 kr. 9) „Tydennik“, kmetijsk list, v Pragi izdaja ga kmetijska družba, vreduje gosp. dr. Fr. S. Kodym, poštna cena 3 fl. 10) „Škola“, šolski časnik, v Pragi, vrednik gosp. Jož. Havelc, izhaja v zvezkih 5 pólnih, velja 3 fl. 4 kr. 11) „Časopis k prospěhu oprav na gymnasiích, naši době přiměřených“, v Pragi, vrednik gosp. J. Jungmann, izhaja v dvamesečnih zvezkih po 3 póle; cena vsih 6 zvezkov je 3 fl. 12) „Pražsky posel“, podučen in kratkočasen list za narod jezika českega, v Pragi, vrednik gosp. J. V. Houška; vsak zvezek 12 kr. 13) „Časopis Českého Museum, izdaja ga matica česka, vrednik gosp. Václav Nebesky, cena 2 fl.

Vsi slovanski časnikov skup je tedaj 37, med kterimi rusinski 1, poljskih 10, jugoslavenskih 13, česko-slovanskih 13; — izhajajih v Pragi 8, v Lvovi 8, v Zagrebu 5, na Dunaji, Pešti-Budinu, v Krakovi, Ljubljani, Berni, Celovcu in Novem Sadu po 2, v Zadru in Banski Bistrici po 1.

* V Petrogradu v cesarski akademii je nalozena istinga bogatega Demidova, ktere obresti se vsako leto za darila najizverstniših spisov porabijo. Daril je več po 1428 in po 714 rubljev.

* Za učenost in umetnost toliko uneti Moskvičan Golubkov, ki je v poslednjih letih okolj 40.000 rubljev za vedniške namene daroval, je 500 rubljev arheološkemu društvu podaril za najboljši spis: „O penezih Samanidov“.

* Moskovski pisatelj Undolsky je najdel v nekih starih bukvah starodavno, zlo imenitno rusko pesem. Vzeta je iz časa Igora in je sestra prekrasne pesmi „vojne Igorove“.

* Gregor Frideburg izdaja v Petrogradu imenitno delo pod napisom: „Ruski cesarski dom Romanovcov“.

* „Naukovo društvo“ v Krakovi izdeluje v 7 oddelkih splošni imenoslovni slovník.

* Kar se menda ni zgodilo, kar so Turci Carigrad v svojo pest dobili, se je letos pripetilo, namreč, da je ondi kapucinar postne pridige imel, in sicer — v turškem jeziku.

* V Pragi se bo napravila prihodnje leto obertniška škola, v kterej se bodo razni predmeti v českem jeziku učili.

Ozir po svetu.

Zgodovinski ozir v sveto deželo.

Gospodár svete dežele, kjer se je Jezus rodil, kjer je živel in umerl, je zdaj Turk.

Ker pa so te svete mesta poslednji čas spet o politični zadevi tolikšno važnost zadobile, da se, kakor naši bravci vedó, dva vladarja — Rus in Francoz — za večji oblast o njih potegujeta, podamo v sledečem popisu, kako je o ravno ti zadevi kadaj bilo.

Še le o 16. stoletju pod kraljem Francom I. so Francozi večji oblast v teh krajih si pridobili. Leta 1620 je francoski poslanec v Carigradu od sultana Osmana dosegel patent (hattišerif po turško), po kterem so bili sveti kraji frankiškimi mnihom v lastnino dani. Štirinajst let pozneje pa so Greki (staroverci) sultana tako dolgo naganjali, da je njim omenjene mesta v last dal. V letu 1673 je bilo varstvo svetih krajev sopet Francozom očitno dogotovljeno, kar pa turške vlade ni motilo, da bi ne bila ravno tistih pravic, ktere je Francozom dovolila, dovolila tudi Grekom. Kmalo pa je spet božji grob in cerkev

— ³⁾ Ankershofen IV. 505. — ⁴⁾ Derivatur autem vox Potrimbus a sorabico nomine potreba sive potrebný egenus, indigens a verbo trebam, quod significat ego, indigeo (*Monum. Intreboc. pag. 77.*) — ⁵⁾ (Guagnini Sarmatia Europea fol. 64.): »Ex altera parte erat collocatum Potrimbi idolum, cujus cultus erat in serpente vivo retinendo, (ker od življenja kače je po indiškem mythu obdržanje sveta visilo), qui lacte se commodius viveret alebatur«. — ⁶⁾ Creuzer Symb. I. Taf. IV. N. 8.

v Betlehemu katoličanom v last dala, kateri so božji grob skozi 14, Betlehemske cerkev pa 58 let v posesti imeli. Če ravno je sultan v letu 1757 vnovič v posebnem patentu podelil katoličanom njih oblast o svetih krajih, je vendar še v tistem letu podzemeljsko kapelo matere božje in njeni grob, kakor tudi malo kuplo nad božjem grobom, veliko cerkev v Betlehemu in en ključ k rojstni jami Grekom izročil. V letu 1802 je dal sultan katoljškim mnihom podzemeljsko jamo (Grotte) v Getsemanu v last. Ko je leta 1808 oginjal veliko kuplo pokončal, je turška vlada v posebnem patentu Grekom oblast dala, kuplo iznovega napraviti in oškodovano cerkev popraviti. Čeravno je v letu 1812 francoski poslanec od sultana pisano poterjenje dosegel, da katoličani zavoljo tega, da so Greki cerkev popravili, niso svojih prejšnjih pravic izgubili, se opirajo Greki vendar na svoj patent, po katerem so sveti kraji njim v last dani bili.

Iz tega se očitno vidi, kako je Turk mož beseda. Kar je danes dal, je juter vzel, kakor je kanilo, to je, kdor je začasno v Turčiji bolj obračunan bil ali več plačal, tistemu se je nov patent dal, — za postavno lastninsko pravico do svetih krajev ni Turku nikdar mar bilo.

Al je dandanašnji tudi Rusu in Francozu za okrilje (protektorat) nad omenjenimi častitljivimi mesti edino in resnično mar, — al je morebiti tisto okrilje skrile družih političnih namenov, bo prihodnost razodela.

Tergovec Sir Džemsiči Džišibhoj.

Temu imenu se bode morebiti kdo nasmejal, al prebravši, koliko je ti mož človeštvu dobrega storil, ga bode visoko spoštoval. Rojen je Džemsiči Džišibhoj leta 1783 v Bombaju v jutrovi Indiji; on je sin prav ubozega Parsa, ki se je živil s kupovanjem in prodavanjem starega stekla; bil je še fantič silno marljiv i premeden tako, da ga je še le 18 let starega mladenčca Fremšči Nasirvandži, bogat tergovec, vzel v svojo trgovino i mu lastno hčer za ženo dal.

Džišibhoj, kupčevavši dvanaest let, postane najbogatejši človek celih Indij i največi dobrotnik človeštva, da mu v jutrovi deželah nikdar ni bilo para. Njegovo jedino prizadetje je ljudem dobrote skazovati, brez da bi iskal od njih slave ali hvale. V letu 1826 je plačal dolgove vsih dolžnikov v Bombaju, ki so zavolj njih zaperti bili. V osemnajstih letih je podelil za mnogovertne naprave 608.000 rupij, — ena rupia je več vredna kot forint. Koliko da je pa med berače podelil, tega se celo ne vé. Za cerkve je dal 170.000 rupij, za stavbe sodnišnic 50.000 rupij, pogorelcem je poklonil 35.000 rupij, bolnišnicam je dal 65.000 rupij, in 30.000 rupij je razdelil samo za to, da se ljudje ne pravdajo, ker on tega ne more terpeti; 40.000 rupij je razdelil med poštene ljudi, ki so bili v zadregi za dnarjev voljo; za napravo pokopališča je daroval 30.000 rupij in za kopanje vodnjakov 15.000, za gostivnico, ki bi bolj siromašne potnike brez plačila sprejemala, je poklonil 20.000 rupij.

Pa vse to je le en del dobrot, katere je ti tergovec storil svojim bratom, in akoravno on največi dobrega stori ljudem svoje vére, vendar tudi ljudem druge vére svoje mile roke ne odtegne, katere tuja krivica v nesrečo pahne. Hvaležni tergovci v Indiji so prosili kraljico Viktorio, da naj verlega dobrotnika v viteški stan povzdigne; bil je proglašen za viteza slovesno v Pazelu v letu 1842, kjer stanuje opravniki Bombaja. K tej slovesnosti se je snidila velika množica Parsov, Muhamedanov i Europejcev, in ljudje njegove vére so vstanovali zavod, katerega namen je predstavljanje in izdajanje dobrih knjig.

Tisti dan, ko je bil za viteza poslavljen, so mu podali od 932 Parsov podpisano hvalno pismo, v katerem hvalijo njegovo poštenje, marljivost in ljudoljubje, in pravijo, da so imenovani zavod utemeljili, misleči, da mu bodo s tim naj bolj vstregli. On jim odgovori v angleškem jeziku, se zahvalivši za hvalo poštovanja, ter reče: „Vi se spominjate mojih dobrot; jez sim tako delal iz notranjega nagiba, ki me sili, od obilnega blaga, katero mi je sreča podarila, toliko svojim dati, kolikor jim je treba, da opravijo svoje potrebe in si olajšajo svoje težave; plačilo za dobrote mi je stvar sama. Drago mi je, da ste moji misli ugodili in ste nabrali denar za tako zlahen namen obrnili, ker jez ne želim drugzega kakor da delate v korist i omiko naroda. Jez že davno mislim, kako bi se dalo poboljšati stanje siromašnih Parsov v Bombaju, Suratu in okolici. To vi sami véste, koliko ondi otrok odrase zanemarjenih v izreji in siromašnih. Danes bom osnoval zaklad, iz katerega se bo podpirala i v šolo pošiljala siromašna mladost. V ti namen je že odločenih 300.000 rupij. Nemorete vam poslednjič drugzega reči, kakor da mi nič tako na sercu ne leži kakor sreča i blagostanje mojih rojakov, katerim se lepo zahvaljujem, da tako dobro o meni mislijo.“

Od tega časa je Džemsiči Džišibhoj več dobrega storil, kakor se le misliti zamore. V letu 1843 je dal 170.000 rupij za bolnišnico v gotiškem slogu postavljeno, v kateri zamore biti 300 bolnikov. Pozneje mu je angleška vlada dala po opravniku Jurju Arturu zlato svetinjo z dragimi kamniči udeljano za „dobročinstvo i rodoljubje“. V svojem govoru je rekel opravniki, da je Džišibhoj za obecnokoristne naprave izdal več kot 900.000 rupij, med posamne ljudi pa čez 2 miliona rupij.

Ti Indijec pač skor nima para na svetu. Tolikšna dobrodelnost! in brez da bi o ti iskal hvale in slave, kakor toliko družih ljudi, ki mislijo, da mora celi svet svet njim hvalo i slavo prepevati, ako so komu količkaj dobrega storili.

Novičar iz slovenskih krajev.

Od Savinske doline. Prijetin kraj u lepim Posavinju so Braslovce, tri ure od Celja, pol ure od reke Savine oddaljen, poleg zeleniga berda ležeči terg. Pridni in pobožni ljudje bivajo tam. Polovica tega terga sedaj u prahu in pepelu leži!

U četrtek, to je, 7. aprila popoldne ob pol ene se je bil nagloma iz neke samotne bajte črn dim in plam vzdignil. Hud veter, ki je ravno pihal, nese urno požrešni ogenj na bližnje hiše, in u enem hipu je pol terga strašnemu bilo požaru zapadlo. Devetnajst hiš in blizo 30 kozolcov, hlevov, žitnic in družih gospodarskih pohištev z vsim živžem, oblačilom in orodjem vred je o kratkim plen bilo grozovitiga ognja. Ponoči je začelo dežiti in snežiti, in drugo jutro je pokrival beli sneg černo požarišče. Le malo pogorelcov je varovanih. Bog se usmili milovanja vrednih revežev! Naj se pa tudi usmili in pomagajo — hitro in obilno — katerim človeško serce u grodih bije! *) J. Š.

Iz Maribora 31. marca. Tudi pri nas je zimsko vreme tako čudno bilo, da se le poredkoma, morebiti o sto letih komaj enkrat, tako primeri. Kakor pravijo, je v letu 1784 enaka pomlad bila kakor letos. Huda zima z velikim snegom se je začela še le 18. marca, ki je deloma skopnul, kar ga 27. in 28. spet ve-

*) Naj bi ti klic zadél serca obilnih dobrotnikov, ki naj bi poslali milodare do prečastitiga tehanca Brašlovškiga gosp. Stojana; tudi »Novice« bojo rade sprejemale in odrajtovale revnim pogorelcem namenjeno milošino, Vred.